

УЧИЛИЩЕТО
 издава два пъ
 и на мѣсеца
 въ 1 печат
 колѣ. Го
 нишна цѣна
 рѣдлащана
 бѣло ме
 жиди. Спо
 оществова
 ятата ставатъ
 и — годиш.
 Исма пе
 платени на
 тощата не
 ъ прѣти.

Писма до урѣ
 дника са ис
 пращатъ над
 писани Буку
 рещъ Стратѣ
 Ромулусъ под
 Но. 16. А под
 писка за нови
 спомощество
 ватели по все
 дѣвъ Българс
 ко, става у
 г. г. Братъ Р.
 Блъскови въ
 Шоюевъ.

УЧИЛИЩЕ

Урѣдникъ — Издатель Р. Блъсковъ.

Съдържаніе: Писмо до Урѣдника. — Трохичка хлѣбъ или описаніе на човѣка. — Науката у днешно врѣме. — Нѣщо за гладъ [продълженіе]. — За благополучіето. — Продълженіе отъ писменни упражненія. — Разни.

Любезній ми отче!

Твоего стараніе, твоята твърда постоянность, твоего силно желаніе да работишь въ полза на народътъ си, въ полза на твоитѣ сынове — това младо поколение — ма сабужда днесъ като отъ сънь и ма вика да съединя пакъ слабитѣ си сили съ твоята непоколебима сила и — да поработимъ.

Испървень още като ни писа, какъ ще почнешъ да издавашъ кратко едно списаніе поде заглавіе „УЧИЛИЩЕ“, неизказана радостъ обля моето сърдце: гь като да изпълняваше съ това едно мое свято желаніе. И отистинна нуждата на нашето младо поколѣніе, събудено и поведено въ нѣтъ за едно такова списаніе, за единъ тъкъвъ водителъ,

бѣше необходима. Нѣ отъ друга страна скръбна мисль скоро притисна сърдцето ми: „Бѣднѣй! рѣкохъ си азъ, не е първъ пѣтъ, що ся е той залавялъ за да помага на народътъ си, нѣ камень приткиновенія испречвалъ са е на всждѣ и при тождова усилия, далечъ отъ своитѣ най-близки, не му е было възможно да ся увѣчае свѣршено понѣ съ е динѣ отъ трудоветѣ си. Не ще ли стане сѣщо и съ „УЧИЛИЩЕТО?“, О! такава една мисль бѣше тешка. Нѣ прѣдъ твоята твърда воля сичко ся притупва: ти вачна и продължа вашъ.

Азъ не могъ да са стърпя и не могъ да глѣдамъ вече въ мълчаніе и като отзивъ на сичкитѣ твои трудове отговарямъ ти: — Отче! сынъ ти е вече въ срѣдата на това наше младо поколеніе — бѣдущата ваша надежда — тешко му е чи той нищо утѣшително не можи да ти поднесе отъ днешнитѣ ви сынове, кои събудени виждатъ са като да са повикани за новъ, за по-живъ животъ, нѣ оставени безъ наставници, безъ водители губятъ, губятъ и отравятъ сладкій си младъ животъ. Ако ви е милъ животътъ имъ, ако ви е мила бѣдницата и ако имъ желаете бѣдущето благоденствіе, обърнете по-голѣмо вниманіе на тѣхъ, пригответе ги, пригответе за да можатъ са видя съ единъ животъ по-благополученъ отъ вашіятъ. За да поспомогна въ този тежкъ трудъ къмъ сладкѣйтъ ни пѣтъ, азъ ви идж на помощъ и зѣмамъ на този пѣтъ единъ клонъ отъ работата ви. — Какъ са издигва човѣкътъ, какво става съ него, вѣобще за какво му служи всяка една часть отъ тѣлото му — ето главната цѣль на исторійката, която ви днесъ провождамъ. Тя е написана въ писма, работата върви на разговоръ и са изображава тѣй просто и ясно, щото азъ съмъ увѣренъ, чи ще са разбере и отъ стари и отъ млади.

Желая щото тая исторійка да стане като прибавка на „Училището“ по $\frac{1}{4}$ отъ кола та — направи това отъ любовъ

бмъ сына си; въ сѣщо време нека бѣде тая чѣвъртинка отъ сяка книжка, като даръ на народѣтъ. *) Четвъртинкиѣ, думамъ а оставатъ на стърници, та кога са набере кола да може са звади отдѣлно. Сичко това ще стане за смѣтка на книго-продавницата; нѣ за това повторомъ.

Прійми синовното ми поздравленіе.

Твой сынъ

Дивдядово 28 Маія 1871.

Димо.

*] Добрѣ би било да можѣше са напечата това и въ особна книжка, оято ще служи за прочитаніе на дѣцата, но ако смогнѣ; защото свѣнѣ мѣчнотитѣ, що срѣщамъ въ издаваніето на „Училището“ и бѣкога сѣмъ притѣсенѣ откъмто разноските, има и други прѣчки въ печатницата, която никакъ неотива урѣдно.

Тѣжко е, сине мой, да са живѣе въ чуждина, дѣто нѣма отъ ого да са сямогнешъ. Вий сѣкате, че като има тадѣзъ много и бо-ати Българе, та сѣ са току рукиѣли да купуватъ български книги? Лаба надежда! по-многого отъ тукашнитѣ Българи, нерачятъ и да мѣ помене нѣкой за българска книга 1), и тѣзи хора, току-речи, а излѣзли отъ Българщината. Тукъ българскій книжаринѣ са непри-пта за нищо, а сѣкой го прѣзира — ако ли е нѣкой тагѣвъ, който мѣй да лѣсти и да са подмиква на богатитѣ, той е въ уваженіе сичкитѣ го зяпатъ въ устата — мѣстото таквозъ и тѣй понѣся, но бѣкому не е подаденіе да бѣде ласкатель. — Ний хубаво да глѣдаме шитѣ отсрѣщни братья българе, които сѣ сичката си оскъждность нѣманіе, пакъ сѣ по-добри отъ сѣла една стрѣна.

За сега, ти сине мой, ще слѣдвашъ поченатія си прѣдмѣтъ, оято ще са помѣщава у сѣкій брой на „Училището“ до свърше-ето му — ако би да смогнѣ, може да са напечата и отдѣлно, (ко-то на да ли ще бѣде тукъ въ Букурещъ); Само глѣдай да пишешъ, лкото е възможно, по нашенски: ясно и вразумително, та като да же да разбира сѣкій единѣ, който прочита.

1) Прѣзъ години си като пѣтувахъ по българскитѣ колоніи въ ска Бессарабія, въ селото Башь-кюй врѣхлетихъ на единѣ младѣ лгаринѣ, който въ разговора ни за български книги, изусти си да одума, че му било гнѣсно да чете по-български! А тукъ въ Пло-тъ една ушь учена, но повлашена Българка у едно събраніе, за са присмѣе на българската книжнина, казада: менѣ ми са струва тѣзи които пишѣтъ българскитѣ книги сѣ сѣ съ потуре и зато са вижда читмото имъ просто!!!!

ТРОХИЧКА ХЛЯБЪ

или

ОПИСАНИЕ НА ЧЕЛОВѢКЪТЪ.

СЪЧИНЕНИЕ НА МАСЕ

Ирѣвелъ Д. Блъсковъ

ПИСМО I.

Искамъ, младо мое другарче, да ти раскрѣя много такъвись пѣща, кои по-многого са иматъ и са виждатъ да сѣ твърдѣ мъчни и не сѣ за разказваніе като на васъ момченца и момиченца. Повярвайте ма че ако бы заедно съ васъ ніе сполучимъ въ това, което ще ви разказвамъ, то вие ще видите и ще познаете, че голѣмитѣ науки могатъ са разбра и отъ вашій слабъ умъ, и още тѣй ще ви са видятъ любопытни, щото знаая, че не ще ви дотегне и не ще ви са приси като ви разказвамъ.

Работата и приказваніето ни ще е за „трохичката хлябъ.“

— Какъ, ще кажите вие, за трохичка хлябъ ли? Ако ли е работата само за нея, то ще е малка работа и какво ще има да са разказва за нея?

Отистивна то е тѣй, не е мъчно да знаемъ и не треба нико да ви научи какъ да изядате не само трохичка, нъ и цѣлъ рѣзен хлѣбъ; работата е, чи азъ искамъ да ви порасправа какъ става тѣзи малка работа, какво излиза отъ нея и послѣ всичко това вие ще познаете че то е было не нищо, за което не струва да са мисли или да са разказва. — Слушай.

Пытамъ та, дѣтенце мое, запытвало ли си са ты някогашъ за хората ядѣтъ? . . . А, това ти са вижда смѣшно?

— Хората ядѣтъ ще кажишь ты, зищото на свѣтътъ има за хъръ, питички, круши, абалки и друго много още, което сладко е фде.

Ами защо ядемъ? ще за пониташъ пакъ ты.

Его това и искамъ азъ да ти раскажж:

Помнишь веднажжъ мамата ти като ти каза, чи рокличката ти ставала твърдѣ къспчка; рокличка, съ коя вадрѣдѣ тѣй хубавичко кичеше и тѣй хубаво ти стоеше и ти приляжаше? Отъ какво ставало това тѣй?

— Какво питаніе? ще кажешъ ты, — отъ то, защото съмъ порасла.

Ами какъ си порасла, а кажи ми ?. . . . ей, на! доловихтеса. Разбира са, че никой не ви растеглява краката и рѣцѣтъ. Като сте били манечки, знаа, мама ви правеше по нѣкогашъ това и то додѣто бѣхте въ нѣлки, ами отъ то настѣне? Да ги е наждалъ нѣкой мѣсо, и то не е станало. А пъкъ нищо не са залѣпява и нищо не са умалява отъ само себѣ си — забѣждете това добрѣ. Ако ли нѣщо не е надено отъ вѣнъ, то разбира са, чи нѣкой си ви е напѣхалъ нѣщо отъ вѣтрѣ и са е надело на рѣцѣтъ, по краката и по другадѣ. А знаете ли кой е былъ този нѣкой?

Това сте вѣе сами.

Това направили вашитѣ питички, круши и трохичката хлябъ. Като са изгубватъ въ мѣничката долчинка, която вѣе твърдѣ хубаво знаете коя е, тѣзи сичкитѣ нѣща бѣзъ ваша воля тихичко са примѣкватъ по всичкитѣ къшенца и забикалки изъ вашето тѣло, преработватъ са и са приврачатъ едни въ кокачета, други въ мѣсо и друго и друго. Погледнете на червенитѣ си краченца, кои подрасватъ на всякъ день, попилиете краищата на вашата руса косичка, кои никне отъ главичката ви, както трѣва изъ земята; побутнете жѣбкитѣ си, кои малко по малко замѣняватъ мѣчнитѣ ви. — и сичко това вѣе сами ще щяли и на скоро — не отколѣ . .

Забелѣжете още, чи това не са случява, не става само съ васъ. Ето напримѣръ, вашето котенце прѣди нѣколко мѣсеци какво бѣше маничко, а сега тѣй невидимо стаало една голяма котка. Овзи быкъ, отъ когото са вѣе страхувате, защото непознавате добрината на това животно, кое не направва никаква поврѣда на дѣцата, които не го закачатъ — този быкъ былъ ещщо маничко теленце, нѣ трѣвата съ коя са хранилъ, са обѣрнала малко по мало въ мѣсо, кое после хората ще изядатъ и ще обѣрнатъ на чилѣшко тѣло.

Има нѣща още по чудни: Голѣмитѣ дървета по вашитѣ гори и тѣ сѣ были нѣкога малки дръвченца.

— Какъ, и дърветата ядѣтъ ли?

Какъ не, ядѣтъ по много отъ колкото нѣе и животнитѣ, защото тѣ ядѣтъ не само денѣ, нѣ и повѣ. Разумяваса, тѣ не ядѣтъ захаръ и питички, за кое вѣе са толкова лакомите, и работата въ ядењето имъ не отива тъкмо тѣй, както у насъ, нѣ вѣе ще са погодите когато познаете, чи въ много нѣща има да прилича съ ра-

ботата на нашето вѣдѣне. Нѣ за то по-посетиѣ.

Склонете са вече на това, чи исторіята на питичката, која са е обѣрнала на момиченце или на момченце, и трѣвата, обѣрната на голѣмъ быкъ, ще е по-чюдна и ще ви са покаже по-чютовна отъ най-голѣмитѣ прикаски.

Азъ наричамъ това преобръщаніе исторія, защото отистинна това е цѣла исторія и вѣе са догаждате, чи това не ще може да са раскажи въ нѣколко думи. Вѣе не сте чювали, или може да сте чювали, мило мое другарче, че въ Англія у една отъ най-богатитѣ земи на свѣтътъ, има таквись едни чюдни машини, кои зѣматъ вѣланата, или прѣждата тѣй като на вѣтъкъ, и подирь малко ѣкъ врьщатъ назадъ въ хубаво чисто платно згѣнато и свѣсѣмъ готово за продавъ. Нѣ у васъ има машина още повече чюдна: тя зѣма отъ васъ питичката или ядката отъ орѣхътъ, или какво да е, и ѣкъ прѣобръща на некти, на коса, кокали и на много други нѣща още; въ вашята снага има безчетъ много нѣща свѣсемъ различни едно отъ друго, кон вѣе бѣзъ да са угаждате репрестанно сами правите и изработвате. И хубаво, че всичко това става бѣзъ ваше знанье; какво щеше да бѣде съ момиченцата, или съ момченцата, ако са искаше отъ тѣхъ да нагледватъ и да внимаватъ за сичката работа, която става въ тѣхното тѣло — да нагледватъ тѣй сѣщо както една майка са грижи за всичко що са върши въ къщи? Азъ сѣмъ увѣренъ, чи на мама ви драго ѣ бы было да има таквась машина, коя самичка да мете да готви да мѣй паницитѣ, да искърпва сѣжсаннитѣ дрехи — съ една рѣчь да са грижи за всичко и да ѣ работи тѣй тихичко, както е зароботила вашата машинка отъ тогазъ още отъ какъ сте са вѣе здобили на свѣтъ, която и въ тѣсъ минутка сѣ работи и за която знаа че вѣе и до сега не сте ни помысливали, ни на умъ докарвали.

Таквись сѣщо машинки има и въ вашето котенце, въ вашѣй быкъ и у всѣкитѣ животни; у всички направата е повечето еднакве и еднакво работятъ, освѣнь съ малки нѣкои измѣненія. (слѣдва).

НАУКАТА У ДНЕСНО ВРЪМЕ.

[Продълженіе отъ брой 14]

„Но да метнемъ единъ погледъ и върху това, какъ реалнитѣ или вѣщественни науки разгледватъ областта на направата и усмотреніето, да видимъ какъ тѣ сждятъ за човѣка и неговія развитъкъ, защото нѣмало би толкозь голѣма важность, ако въ тойзи си прѣгледъ изоставимъ човѣка.“

„Въ смѣтката на народнія напрѣдъкъ, както и у каква ще да е друга смѣтка, възможно е да съществуваатъ разнообразни мнѣнія до безкрайность. Могътъ да са намѣрятъ хора, които ще отричатъ насщія развитъкъ, че като да са държи сичко само отъ вѣрата, а други отъ търговіята и пр. едни може да видятъ у живота смъртъ, а други напротивъ — у смъртъта животъ. Но колкото и да речемъ нѣма сумнѣніе, че животътъ на народитѣ, каквото и животътъ на частни личности, може да се развива, може да бѣде и въспрѣтъ при развиваніето си, та да удари и назатъ. Фазитѣ прѣзъ които прѣминува човѣшкий животъ сж три; а врѣмето що той прѣкарва за тѣ три періоди, може да бѣде много различно. — Цѣлниничка истина е, че и развитіето на народитѣ, както и сичко друго, що обема природата, има своитѣ закони; истина е какво сичко това се основава тъкмо на всеобщія законъ: еднакви причини даватъ, еднаква работа — еднакви слѣдствия иматъ.

Кои сж тѣзи условія, отдѣто зависи развитіето на единъ кой да е народъ?

1-во *Училищата* [просвѣщеніето]. Тамъ дѣто училищата сж хубаво нарѣдени и добрѣ успѣли; тамъ дѣто има разни училища, които по-равномѣрно обгржцатъ сичкитѣ слоеве на народа, еднакво и за двата пола [мжжски и женски] — дѣто просвѣщеніето е повече засилено, тамъ и народътъ стой по-горѣ у напрѣдъка.

2-ро *Правосждіе и сждовищата*. У която царщина сждовищата сж похубевѣ натъкмени и законитѣ са изпълняватъ точно — по правосждіе, тамъ е народътъ честитъ и напрѣднжлъ.

3-то *Задружността*. Тамъ дѣто има повече задружность — сдружаваніе за добри прѣдпріятія и равномѣрно спорѣдъ населеніето, дѣто е тая залружність по родовита -- народътъ се засилва на здраво.

4-то *Свободата на езика и печата*. Тое свѣщта на човѣч-
кѣя напрѣдѣкъ, що освѣтлява сичкитѣ тъмни жглове и насочва чо-
вѣку пътя, по когото може да крачи най-бържѣ къмъ развитіето си,
а не да са прѣпъива по тъмнината. Тамъ дѣто владѣе тая свѣщъ —
народътъ бива силекъ и окопитенъ.

5-то *Полската промишленность*. Дѣто тя е поразвита — тамъ
сѣ развити и другитѣ клонове на народниѣ поминѣкъ, тамъ е развита
и народната сила.

6-то *Индустрията*. Дѣто е тя засиленъ, тамъ търговіята и съ-
общеніето сѣ развити както и другитѣ клонове на народното богатство.

„Сичкитѣ тія принудители (фактори), зети скупомъ, иматъ двѣ
начала — или да обяснятъ общитѣ свѣтовни закони, или да проме-
нятъ тѣзи закони въ полза на човѣка, т. е. да увеличатъ знаніето
и матеріалното състояніе у народа. Онова не е наука, дѣто нѣма
тѣзи задатѣци, щото посредственно или непосредственно да не пол-
зува въ нѣщо си. Отъ тѣзи стрѣва и умното знаніе са сматра като
богатство. Да помислимъ за масата на знаніята у нѣкон извѣстенъ
народъ, който е испадналъ или досуцъ са разорилъ. Тойзи народъ,
като си промени ведижъ умственитѣ способности, полєка лека са
сѣвзема и, щомъ хване да са окопитва, лесно може да поправи сво-
ето порабощено състояніе, може току речі, сѣвсѣмъ да са повдигне
и скоро да са повърне на първото си добруваніе.“

„У насъ знаніето до сета юще не е дошло до тамъ, за да по-
мага на матеріалното ни състояніе — да можемъ са обогатѣва, —
както що му е истинскій задатѣкъ. Подъ името знаніе трѣбва да
разумѣваме само производното знаніе, което ще може да ви служи въ нѣ
коя си полза], инакъ сѣкое друго знаніе бива равво съ незнаніето
— то е нехвелито знаніе.“

За важностьта на матеріалното състояніе или обогатяваніето на
едипъ народъ спорѣлъ цивилизаціята, нѣма никакво сумѣніе. Ній
знаемъ че прародителитѣ на цивилизаціята сѣ завѣдили само на о-
нія мѣста, дѣто земята е била по-плодородна и хората по-богати;
виждаме очевѣсно какво у онія стрѣни, що сѣ природно бедни, на-
родитѣ и до днесъ никакъ не сѣ са помирѣдали, а оставатъ са не
развити и дошушь неокопитени; защото тамкашнитѣ жители употрѣ-
баватъ сичкото врѣме на живота си току въ борба за прѣхранваніе
на слепото гърло. Днесъ са забѣлѣжава, че цивилизаціята е по-на-
вѣднала тамъ, дѣто матеріалното състояніе на народа е поблично

— имотнитѣ сѣ помного; видно е вакѣ, че напрѣдкѣтъ изчезва тамѣ, дѣто неговото матеріално състояніе намалява и сиромачіята притиска. Напрѣдкѣтъ на цивилизаціята не може и да са помисли безъ матеріалното благосъстояніе на народа — той е свързанъ съ него като душата съ тѣлото; дѣто владѣе сиромачіята, тамѣ нѣма цивилизація, защото тамѣ хората са негрижатъ за ученіе и просвѣщеніе, освѣнъ вакѣ да са прѣхранятъ съ бѣдната си челядь. Слѣдомъ нашата длъжностъ е да са погрижимъ толкъсъ за матеріалното състояніе, колкого и за народното ни просвѣщеніе, защото знаемъ, че отъ иманіе сичко става, а безъ имотъ нѣма и животъ; безъ него цивилизаціята нито може да крачи напрѣдъ — то е нейната душа и сила.“

„И тѣи матеріалното състояніе помага на знаніето, а знаніето на матеріалното състояніе — едното безъ другото не може и това е забѣлявано вече отъ извѣстни нѣкои народи.

„Сичкитѣ горѣказани закони сѣ тѣи истински, тѣи прави, щото сѣкой може да заключи вакво отъ тѣхъ зависи развиткѣтъ на народитѣ, тѣи сѣ дѣйци върху народнія животъ; дѣто сѣ познати тѣзи закони, тамѣ външното вліяніе на чужди държави е по слабо, а вътрѣшній раздоръ по-силень, тамѣ сѣщо върозаконій фанатизмъ е ограниченъ и малко по-малко са губи, раздорѣтъ нарѣдко върлува и прч. Тѣзи сѣ оружіето за отбрана отъ вакво да е зло; тѣи подигатъ доброто, и дѣто тѣи работятъ наздраво, тамѣ и напрѣдкѣтъ е по-голѣмъ.

(Преводъ)

НѢЩО ЗА ГЛАДѢТЬ.

(Продълженіе отъ брой 14)

При нѣкои душевни болести човѣцитѣ често не ядатъ като секоги, в тѣрнатъ дълго врѣме, безъ да осѣщатъ гладъ. Освѣнъ това сѣкій знае, че ако е билъ нѣкой твърдѣ гладень, на чѣе изведишь твърдѣ скръбно нѣкое извѣстіе, той не може нито да куса отъ ястіето, що е прѣдъ 20 мин. толкозь лакомо очяквалъ. Послѣ знаемъ и това че сѣ афіонъ, сѣ тютюнъ, или като си напѣлимъ желудка съ нѣкакви си неорганически матеріи, гладѣтъ са задущва, нѣ при това тѣ ма-

терии никакъ не помагатъ за да са насити човѣкъ. Следователно истинното заключение е това: *оскѣдността отъ храна е първа, но не и обща причина на глада*. Рѣчьта гладъ ний я употрѣбляваме въ нейното обикновенно народно значеніе, тъй щото подъ името гладъ ний разумѣваме онуй особито осѣщаніе, което ни гони да ѣдемъ; но като са обясни малко по-добрѣ появеніето на глада, ще видимъ, че обикновенното онуй значеніе на рѣчьта може да са приспособи и на сичкитѣ други появенія.

Сега да видимъ защо гладътъ поврѣменно са поврѣща и защо стои у сразмѣрность съ нуждата отъ храната. Младитѣ животинки търсятъ твърдѣ често да ядѣтъ, нежели старитѣ; птицитѣ и млекопитающитѣ по-вече, нежели рибитѣ и водоземцитѣ. Летаргическій, царь на зѣмето яде ведитѣш на мѣсеца, а пърпавій питомень заяць пригрива двайси пѣтя на деня. Послѣ има голѣмо вліаніе за поврѣщаніето на глада и температурата; хладнината увѣличява охотата на топлокрѣвнитѣ и смалява ѣж на хладнокрѣвнитѣ. Отъ тѣзи поголѣмата часть, като настане хладно и по-сетитѣ студъ, тий нищо и не ядѣтъ. Онія отъ топлокрѣвнитѣ животни, които цѣла зима спѣтъ, мязѣтъ въ тоя случай на хладнокрѣвнитѣ; додѣто трае зимата, тѣмъ не имъ трѣба никаква храна, защото тогава имъ сѣ прѣкъснати сичкитѣ животни осѣщанія. Изнамерено е, че когато стане студено а особено зимно врѣме, прѣстава и самото пищевареніе. Хунтеръ е нахранилъ гущери при започваніето на зимата, и като распорилъ нѣкои отъ тѣхъ, видѣлъ е да не сѣ нито смлѣли храната; като настанало пролѣтно врѣме, станали гущеритѣ като избѣлвали сичката храна, съ която ги е той нахранилъ и която зимѣ не сѣ могли да смѣлятъ.

Освѣнь обикновеннитѣ условія за поврѣщаніето на охотата има іоще нѣкои необикновени, които зависѣтъ или отъ частни личности (сидвидю) или отъ извѣстното състояніе на организмътъ. Тѣй напр. послѣ известни пѣкои болести ний знаемъ, че охотата ни сѣ показва толкозъ голѣма, щото да би яли непрестанно. Адмиралъ Байронъ, който съ своитѣ другари цѣлъ мѣсець гладувалъ, слѣдъ проладваніето на кораблѣтъ имъ, приказва какъ са всичкитѣ тѣй прималели отъ гладъ, щото отсѣтитѣ кога са сдобили съ храна, „не ни бѣше доста, казва той, да са наѣдемъ добрѣ, пѣ и като ставахме отъ масата напѣлвахме си джобовѣтъ съ сѣбакви ѣстїста.“ Има и известни болести, дѣто човѣкъ непрестанно търси да яде и нищо не може да го насити.

Часто сравняватъ животинското тѣло съ парната направа (машината), тѣй щото тука храната да прави онуй, щото тамъ прави матеріала за гореніе като ся разясни по-ясно прѣдмета, тогава не остава никакво противорѣчіе срѣщъ таково сравненіе, а и то е прието като за най-право сравненіе. Но тука ся вижда въ пѣрвій поглѣдъ като да не е ни най-малко згодно. Нето една направа не харчи своето собствено вѣщество както матеріала що гори; нейната сила зависи съвсѣмъ отъ въглищата, които горятъ въ нея и колкото сѣ и до когато са турятъ въглища, толкозъ и до тогава ще работи и самата направа, а повече нето секунда. Като са исхарчатъ въглищата, направата застава. Напротивъ сѣкой организмъ харчи своето собствено вѣщество; той не изгаря храната но тканіята *]. Колелата които въртятъ живота са образуватъ отъ хранитѣ, а въ тѣхното работеніе са развива трудолюбивата снага.

Разликата изпомѣжду организма и механизма [направата] тая производната топлина у организма не е причината на неговитѣ работенія, но напротивъ е цѣло слѣдствие отъ него; а у механизма топлината развива и одържява сичката работа. Измѣкнете въглена, що ви произвежда пара и вашята направа ще застане. А слѣдъ като сичката храна у организма вече исчезне, той пакъ продължава своето работеніе както и по-напрѣдъ.

Но и то не отива до вѣки; на сѣкой начинъ има една граница прѣзъ която организмътъ, безъ храна, не може да мине, защото животното работеніе иде спорѣдъ иждивяваніето на тканіята. Човѣкъ който са нахрани, живѣе като нѣкой си разсипи-кѣща, който яде отъ своя капиталъ, а не може съ тоя капиталъ да са прихрани; вий го виждате тамъ дѣ е омършавялъ, виждате го блѣденъ и слабъ, защото той дава а не приема, всѣки день е по-злѣ и по-заоплакваніе, защото — животътъ му е харчлъкътъ.

[В. А. Поповъ].

*] Организмътъ бива съставенъ отъ органи а органицѣ отъ тканіята и тѣй биватъ основнитѣ съставни части на животинската направа. [Хистологія или обща анатомія].

ЗА БЛАГОПОЛУЧИЕТО.

Всякой человекъ естественно стреми къмъ благополучіето. Не е доста да мислиятъ други ти человекъци за насъ, че сме благополучни, — не; всякой единъ желое да бжде наистина благополученъ, и това благополучіе го иска не само за нѣколко врѣмя, пѣ за всякога и вѣчно.

Человекъ може да бжде благополученъ, былъ въ какво и да е състояніе. Хората мислиятъ много пѣти, че само царіети, князовети, благороднители и първенци имать блаженъ животъ, нѣ това е лъжовно; защото божіята благодать не е исключила никого человекъка отъ благополучіето. Търговци, занаятчи, земледѣлци, както и слугити и работницитѣ могатъ да бждатъ благополучни человекъци.

Тѣ също може человекъ въ всяко едно състояние да бжде злополученъ. Нека не мисли нѣкой, че малкити и бѣднити сѣ злополучни; защото много пѣти голѣмцити и богатити сѣ много по-злополучни, отъ колкото долнити и немотнити.

Истина е, че у всяко състояніе ся намира нешто угодно, което въ другити състоянія не ся намира. Нѣ и всяко състояние има напротивъ и своити си тѣготы. Свѣтовныгы нешта го имать това естественно, и Богъ тѣ е нарѣдилъ всичко.

Слѣдователно онзи, който избира друго състояние, или Богъ го е поставилъ въ друго какво и да е състояние, трѣбва да поеме и тѣготы на онова състояние и да ги държи съ търпеніе и безъ мѣрманіе противъ Божіитѣ Промысль.

Нека не пожелаваме нигога онова, за което съдбинатити ни отрича и което не е за насъ; защото нѣма да го придобеме.

Всуетното желаніе ще мѣчи само сърдцето ни, когато ние можемъ да сме благополучни на състояніето си, ако и да нѣмаме нѣщо, което иматъ другити въ по голѣмы чинове.

Хората не щѣхъ да мѣчатъ себе си съ толкосъ всуетны желанія, ако знаяхъ, че благополучіето не състои въ нѣштата, что сѣ възъ отъ насъ. Благополучіето не стуй въ

богатството. сир. не въ мякюве, въ хубави дрехы и у великолѣпны къщія, не въ потребности на къщатъ, въ хубавыты мобилы и въ други пѣчта, конго ты глѣдаме да ны окружаватъ тѣй свѣтло. Такыва пѣчта могатъ богатити лесно да ты придобыжатъ, нъ по това пакъ не сж благополучни; това показва явно че благополучіеао не стой въ придобываніето на такыва пѣчта.

Истинното благополучіе стой въ насъ: Когато сърдзето ни е добро, чисто и свободно отъ безредныты и неприлични желанія, тогасъ чловѣкъ е благополученъ. Заради това тука на землѣтъ сж много благополучни оныя чловѣцы, който ся благодарѣтъ на състояніето си. А това благодареніе го придобива чловѣкъ, когато совестъта му е спокойна, когато той е благъ и върши съ благоразуміе всичкыты си работы. Безъ благодареніето, спокойствіето на съвѣстьтъ, благочестіето и благоразуміето не може да бжде истинно благополученъ и най богатыя и най славныя, тѣй сжщо и най долныя.

Добросърдечный и разумный чловѣкъ, като има при добрѣтъ си совѣсть и благодареніе, още и честь, здравіе и нуждыты срѣдства за живѣніе, е явно по-благополученъ отъ колкото ако нѣмаше честь, или ако не бѣше здравъ или бѣше онужденъ.

Нъ чловѣкъ може да бжде лишень и отъ честь или почитъ, здравіе или богатство, безъ да бжде за това съвсемъ злополученъ, само че по малко благополученъ щеше да бжде въ този случай.

Който е нечестивъ, лекоуменъ и благодаренъ, който ся мѣчи отъ стремителныты бѣзмерни желанія на сърдцего си — Горко! той е злополучныя и совсѣмъ лошевыя. Срамъ, обеществанія и окаянство го очаяквать. — Стремленіето ни прочее нека бжде камъ истинното благополучіе.

А. Кръстевичъ.

КАМИЛАТА МАЙМУНАТА И КУЧЕТО.

ПРЕДМЪТЪ.

[Продълженіе отъ писм. Упражненія.]

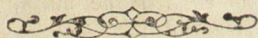
Царь който ималъ три сына и желаялъ да си избере наследникъ испомѣжду тѣхъ. . . Той иска да опита характерътъ имъ. . . Хитрость. . . обѣщавамъ имъ въ звѣрицата си животното, което всякой най-много ще обыча. — Най голѣмиятъ иска едно куче, защото обичало да му са подмилква ср. покорявалоса на най малкиятъ знакъ. . . . цареви разсѣждения. . . туй куче прѣдставлява ласкателитѣ, склонителни на Господаровата воля. — Вторий князь избира една маймуна, защото е твърдѣ забавителна. . . Цареви разсѣждения. . . най почитаемитѣ хора не сж тѣ, които търсятъ само да забавляватъ господаритѣ си. — Третий князь избра една камила. . . право на прѣдпочитаніето му. . . царятъ, въсхытенъ, дава на третиятъ сынъ царството си, защото е показалъ, че знае да прѣдпочита полезнитѣ хора отъ. . .

РАЗВИТЪ ПРЕДМЪТЪ.

Нѣкой царъ имаше трима сына вече голѣми, и мисляше да избере единъ испомѣжду тѣхъ за свой наследникъ. Този царъ обичаше много народътъ си, нъ и народътъ много го обичаше. Неговото царство, като не бѣше наследственно, зависяше отъ него да избере испомежду дѣцата си този, когото бы прѣдпочелъ за да му наследди. Той искаше да познае основателно характерътъ на тритѣ си дѣца, нъ и тритѣ свидѣтелстуваха вече неговото присѣствіе сжщата почестъ за него и сжщото желаніе да направятъ народатъ благополученъ. Науми си съ хитрость да познае тѣхнитѣ истенни наклонности. Той имаше една хубава звѣрица, съ която хранеше животни отъ всякаквъ видъ. Дѣцата му отивахж често да ги глѣдатъ и да са забавляватъ съ тѣхъ. Той имъ каза единъ день: „мой дѣца, искамъ да ви дамъ даръ —, който да бѣде съобразенъ съ вашиятъ вкусъ: Вый отивате често на звѣрицата ми, искайте ми животни, кое-

то най-много ви аресва, и азъ ще ви го давамъ. — Бако, каза най-голѣмиятъ, тамъ има едно куче, което много обичамъ; щомъ стигна, дохожда да са подмилква съ мене, угажда всичко, що желаѣхъ, и прави всичко що знае за да ми угождава. — Давамъ ти го, сыне мой, каза царятъ; при туй казвамъ ти да не са повѣрвашъ на ласкателнитѣ, които ще бѣдѣтъ склонителни на всяка твоя воля. — И азъ, бака, каза вториятъ князь, обичамъ една маймуна повече отъ всичкитѣ други животни; тя прави искусни кривенія и обръщенія, които ми причиняватъ много смѣхъ; тя има талантътъ да ма забавлява повече отъ всичкитѣ други животни въ звѣрницата. — Е добръ, сыне мой, давамъ ти ѣхъ; нѣ знай такождѣ, че тези, които нѣмѣтъ друго достоинство освѣнъ да забавляватъ господаритѣ си, не сѣ най-почитаемитѣ. „Най-сѣтитѣ третиятъ князь рече: „бака, азъ видѣхъ въ твоята звѣрница една камила, която на война и въ пътуваніята ти, носи потребнитѣ ти (багажитѣ); азъ ѣхъ обичамъ по причина на добритѣ и полезни услуги, които ти прави. „Царятъ прегърна третиятъ си сынъ и му каза: „Сыне мой давамъ ти камила, звѣрницата и всичкото си царство, което ты ще управлявашъ слѣдъ мене, понеже ты знаешъ да прѣдпочиташъ единъ полезенъ слуга отъ ласкателитѣ и шеговницитѣ.

(С. И. Поповъ).

РАЗНИ.

Ново сръдство за движеніе.

Докторъ Ламмъ отъ Луизиана изнамѣрилъ новъ способъ за прѣмѣстваніе на кола по градскитѣ желѣзници [релси] съ помощта на Амоніакалнія [нишадърнія] газъ. На 11 Юнія Докторъ Ламмъ направи въ новій Орлеанъ публиченъ опитъ, който са увѣщавалъ съ

пълна сполука. . . Подробностигь на този опитъ съ изложени въ една Американска газѣта по слѣдующій начинъ: Г. Ламъ прѣминалъ три пѣти отъ станціята на Клея до станціята въ улицата Каналъ. Колата, които са карали по неговата система, вървѣли наедно съ другитъ кола, въ които били вървѣвати мулета. Урѣдтъ дѣйствувалъ много добръ и прѣвходството на системата излѣзло несъмнѣнно. Стойността на новойзнамѣренната двигателна сила, по миѣнieto на Доктора, не надминува петдесетъ цента (около 2 гр. и 20 пар.) тогазъ когато прѣмѣстваеетo на колата съ мулета струва петъ доллара на день. Урѣдтъ заема само половината на *платомармата* и дѣйствува безъ огънь и димъ. Аммоніактъ, съ помощьта на когото дѣйствува урѣдтъ, са приготвя на станціята, и при всяко прѣминуваеетo трѣба само да са напълни приемника, за което са изискува не по-много врѣме, отъ колкото да са промѣнятъ мулетата. Скоростьта била малко по-гольма отъ скоростьта на другитъ кола и познало са, че механикътъ можѣлъ да их промѣни. Употрѣбляемата двигателна сила била достатъчна за да кара нѣколко кола. Забѣлжително е и туй, че колата можели твърдѣ лесно да са спиратъ и пакъ да са привождатъ въ дѣйствиѣ дору и тамъ, дѣто трѣбало да са обръщатъ.

Това са зове вѣрность.

Нѣкой си старъ, нѣ добъръ човѣкъ, повика своята младичка жена на ѣ рече: „Ти видишь, любезна моя, че приближавамъ вече да умрѣ, и щѣ та оставиш; ако желаеш да умрѣ спокоенъ, ще изпълнишь и тѣзи ми послѣдвая воля: ти си юще млада, и слѣдъ смъртьта ми можеш да земешъ друго, това го знаиш твърдѣ добръ; нѣ само ти са молиш да не земешъ младія нашъ комшиѣ Веля; защото съ него съмъ билъ сѣкоги скаранъ; ако ми откажешъ това, твърдѣ тѣжко ще ми бѣде умираеетo. — Не бой са, мъжо, само те не правямъ, защото и да би щѣла да го зема не могѣ, че съмъ са вrekла вече други му, отговорила жената.

Негова милость Г. Михалъ Х. Мариновъ отъ Лѣсковецъ [тѣрновско] подарява едно годишно теченіе за Лѣсковскою Училище въ чертовската махла на Св. Георги.